

CHARLES CHAPLIN: Moj život

Škola v Hanwelle sa rozdel'ovala na chlapčenskú a dievčenskú časť. V sobotu popoludní boliá kúpeľne vyhradené pre malé deti, ktorým pri kúpaní pomáhali staršie dievčatá.. Ešte som, prirodzene, nemal ani sedem rokov, no vždy som pritom mával chúlolistivý a hanblivý pocit; keď som sa musel podrobiť tej ponižujúcej procedúre a necht' sa od nejakého štrnásťročného dievčaťa umývať mycou rukavicou po celom tele, uvedomil som si po prvý raz trápne rozpaky.

Keď som mal sedem rokov, preložili ma z detského oddelenia k starším chlapcom vo veku medzi siedmym a štrnástym rokom. teraz som sa už zúčastňoval na všetkých podujatiach veľkých; na ich hodinách, cvičeniach i na pravidelných vychádzkach dva razy týždenne. Hoci sa o nás v Hanwelle starali dobre, cítil som sa opustený. Smútok priam visel vo vzduchu, vznášal sa v tých vidieckých alejach, ktorými sme chodievali, sto chlapcov v dvojstupe. Aqko som len nemal rád tie vychádzky a dediny, cez ktoré sme prechádzali a obyvateľ'ov, čo na nás civeli! Hovorili o nás ako „otých z cvokárne“, ako posmešne nazývali chudobinec.

Ihrisko pre chlapcov malo asi pol hektára a bolo vydláždené plochými kameňmi. Okolo neho stáli prízemné budovy, v ktorých boli kancelárie, sklady, ošetrovňa, zubná ordinácia a chlapčenská šatňa. V najtmavšom kúte dvora byla prázdna miestnosť, v ktorej bol nedávno zavretý štrnásťročný chlapec, podľa ostatných chlapúcov úplný zúfalec. Pokusil sa utiecť zo školy tak, že vyliezol oknom na prvom poschodí na strechu a odtiaľ hádzal po vychovávateľ'och, ktorí lezli za ním, gaštany a iné veci. Stalo sa to, keď sme my malí spali, ale ráno nám o tom s primeraným rešpektom referovali starší chlapci.

Tresty za veľké previnenia podobného rázu sa vykonávali každý piatok vo veľkej telocvični, pochmurnej sále dlhej asi osemnásť a širokej asi dvanásť metrov, s vysokou povalou, odkiaľ 9 tesne popri stene viseli z trámov laná na šplhanie. V piatok ráno sem napochodovalo dvesto až tristo chlapcov vo veku od sedem do štrnásť rokov a zoradilo sa podľa vojenského spôsobu do troch strán štvorca. Na štvrtej strane za školskou lavicou, dlhou ako stôl vo vojenskej jedálni, stáli previnilci a čakali na súd a potrestanie. Napravo pred lavicou stál stojan, na ktorom sa knísali putá na zápästie a z jeho rámu zlovestne visela brezová metla. Za menšie previnenia položili chlapca dolu tvárou cez lavicu, spútali mu nohy, ktoré mu držal jeden zriadenec, zatiaľ čo druhý mu vtiahol košeľ'u nad hlavu a potom mu napäl nohavice. Kapitán Hindrum, bývalý námorník, ktorý vážil dobrý metrák, stál pevne s jednou rukou za chrbtom, v druhej držali trstenicu hrubú ako mužský palec a dlhú výše metra a rozmeriaval si to cez chlapcov zadok. Potom ju pomaly a dramaticky zdvihol a trstenica so svišť'aním dopadla na chlapcov zadok. Bol to hrôzostrašný výjav a vždy pri ňom niektorý z nastúpených chlapcov odpadol. Najmenší počet úderov bol tri a najväčší šesť. Ak previnilec dostal viac ako tri údery, vrieskal až nám tuhla krv v žilách. Niekedy zlovestne mlčal, alebo omdlel. Údery boli také ochromujúce, že obeť museli odniesť'nabok a uložiť' ju na žínenu, kde sa zvíjala a krútila od bolesti ešte aspoň desať minút, kým bolesť nepol'avila; na zadku týchto nešť'astníkov potom zostali tri navreté ružové pásy, široké ako prst nejakej práčky.

Metla bola čosi inšie. Po troch úderoch museli chlapcovi pomôcť dvaja zriadenec a odviecť' ho do ordinácie na ošetrovanie. Chlapci každému radili, aby nezapieral, ani ak je nevinný, pretože ak mu dokážu vinu, potrestajú ho najvyšším počtom úderov. Chlapci zvyčajne neboli dostatočne výreční, aby boli schopní obhájiť' svoju nevinu.

Mal som teraz sedem a patrilo som do oddelenia veľkých chlapcov. Pamätám sa, ako som sa po

prvý raz prizeral takejto bitke, ticho som stál, a keď vošli vychovávatelia, srdce sa mi rozbúchalo. Za lavicou stál ten nešťastník, ktorý sa pokúsil o útek zo školy. Vyzeral taký malý, že zpoza lavice sme videli sotva jeho hlavu a plecia. Mal úzku hranatú tvár a veľké oči.

Riaditeľ slávnostne prečítal obvinenie a spýtal sa: „Priznávaš sa, alebo nie?“

Nešťastník neodpovedal, len vzdorovito hl'adel pred seba; nato ho odvedli ku stojanu, a keďže bol malý, musel sa postaviť na debničku od mydla, aby mu mohli pripútať zápästia. Dostal tri údery metlou a odvedli ho do ordinácie na ošetrovanie.

Vždy vo štvrtok na dvore zaznela trúbka; vtedy sme sa naraz prestali hrať a stúpili sme vo svojich pózach ako sochy, kým kapitán Hindrum oznamoval hlásnou trúbou mená tých, ktorí sa majú v piatok dostaviť na potrestanie.

V jeden štrtok som na svoj veľký úžas počul aj svoje meno. Nevedel som si predstaviť, čo som mohol urobiť. Z nejakej nevysvetliteľnej príčiny ma to však vzrušovalo- možno preto, že som bol hlavným hrdinom drámy. V deň súdu som vystúpil dopredu. Prehovoril riaditeľ:

„Si obvinený, že si zakladal oheň na vécku“(na toaletách).

Nebola to pravda. Zopár chlapcov zapálilo na kamennej dlážke kúsok papiera, a kým horeli, prišiel som ja na toaletu, ale nemal som s tým nič spoločné.

„Priznávaš sa, alebo nie?“ spýtal sa riaditeľ.

Nervózne a hnaný silou, ktorú som nevedel ovládnuť, som vyhrkol: „Priznávam.“ Nemal som pocit vzdoru ani krivdy, ale hrôzostrašného dobrodružstva, ako ma viedli k lavici a uštedrili mi tri švihance cez zadok. Bolesť bola taká strašná, až mi vyrazila dych, ale nevykríkol som, a hoci som bol ochromený bolesťou a museli ma odniesť na žínku, aby som sa spamätal, cítil som sa ako triumfujúci hrdina.